

TONEN

skal have en anden lyd

Nyt dialogværktøj skal modvirke den stigmatisering, som psykiatriske patienter ifølge flere undersøgelser kan føle sig udsat for. Hele landets psykiatri er i gang. Psykolog Nyt har kigget med i Nordjylland.

Flere danske og internationale undersøgelser viser, at personer med psykiske lidelser kan opleve sig stigmatiseret af det psykiatriske personale, når de er i behandling. De kan føle sig talt ned til, reduceret til deres diagnose og møde signaler fra personalet om, at de ikke rigtigt tror på, de kan blive raske. Det kunne man læse i sidste nummer af Psykolog Nyt.

Landets psykiatri har taget "Dialogstarteren" fra Landskampagnen 'En af os' til sig som et redskab til at få gjort forårsrent i fordommene. Region Nordjylland har været i gang siden årsskiftet: Der er statusopdateringer i personalebladet, der står 'En af os'-ambassadører i forhallen på Aalborg Universitetshospital hver onsdag og taler med patienter, personale og pårørende, og der hænger plakater i flere klinikker med ordene "Her ser vi det *hele* menneske bag diagnosen".

Alle Regionens afdelinger og ambulatorier sætter i dette forår ord på fordommene. For ja, de findes også her. Men ikke længe endnu, hvis man skal dømme på viljen til at tage sagen til sig.

- Vi så ikke os selv som et personale, der stigmatiserer patienter. Vi optræder på basis af psykiatriens værdier – respekt, faglighed og åbenhed – og har arbejdet meget med de værdier. Alligevel har materialet været en øjenåbner for os. Vi kan også lære noget, siger sygeplejerske Karin Bergh-Hanssen, der sammen med en kollega leder sengeafsnittet N7 på Klinik Nord i Frederikshavn.

Her står de for at introducere materialet på afdelingen og skal udfærdige en handleplan for, hvordan de kommer godt igennem materialet fra 'En af os'. Klinik Nord er en af tre psykiatriske klinikker under "Aalborg Universitetshospital – Psykiatrien".

Inde i abeburet

Dialogstarteren består af film, diskussionsoplæg, dilemmaøvelser og oplæg ved 'En af os'-ambassadører, som er personer, der selv har el-

ler har haft en psykisk sygdom. En af filmene beskriver en tidligere patients oplevelse af, hvordan patienterne står på gangen uden for personalekontoret og venter på at få kontakt til en af de ansatte:

"Personalet sad bag en stor åben glasvæg, og så tøffede vi i det hvide nattøj rundt ude foran og kunne kigge ind på personalet. Det gav mig en følelse af at være i Zoologisk Haves abebur, hvor der var en adskillelse mellem dem, der kastede bananer ind, og aberne på den anden side. Her var det så os, der var aberne og stod og kiggede ind til personalet, som aldrig ville kigge på os."

"De sad 10-12 mennesker og var klar over, at vi gik derude, og at nogle stod og ventede på at få lov at tale med dem, men man blev simpelt hen ignoreret. En gang imellem blev der lige kastet en banan ud til os. Og så kunne vi stå derude – hvem fik nu opmærksomheden først – og så blev der ligesom lukket af igen."

På sengeafsnit N7 blev materialet taget i brug på et tværfagligt personalemøde i februar, hvor læger, sygeplejersker, socialrådgivere, social- og sundhedsassistenter og sekretærer så de to film fra materialet og efterfølgende drøftede dem.

- I en af filmene omtaler en af patienterne personalets vagtstue som "abeburet". Det fik os til på et personalemøde i marts at nedsætte en arbejdsgruppe, som skal komme med ideer til større åbenhed og en lethed i forhold til at kontakte personale, som arbejder i vagtstuen, fortæller Karin Bergh-Hanssen.

Projektet er i det hele taget blevet mødt af en personalegruppe, som er meget åbne over for at se på deres egen praksis. Materialet bruges yderligere i elevarbejdet af praktikvejlederen for social- og sundhedsassistenterne og planen er at fortsætte med materialet.

- Vi er blevet mere fokuseret på at undgå stigmatisering i vores daglige omtale af patienterne, og vi er også blevet meget mere opmærksomme på at arbejde bevidst med håb og bedring i samarbejdet med patienten. Vi glæder os til resten af materialet, som er supergodt og nemt at gå til. Og der er meget hjælp at hente, også på internettet, siger Karin Bergh-Hanssen.

Kommunikation og bemanding

Ernst Christiansen er sygeplejerske på S6, Intensivt sengeafsnit på Klinik Syd under Aalborg Universitetshospital – Psykiatrien. Det er det afsnit, der tidligere hed "lukket afdeling". Også her er de i gang. >

Her ser vi **hele** mennesket bag diagnosen.

Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom!

DIALOGSTARTEREN

> Han har i en status i personalebladet beskrevet, at der ikke er de store fordomme på S6, men at det, når den er der, er i kommunikationen, den kommer til udtryk:

- Eftermiddagskaffen er fx noget, som patienterne ser frem til, og hvis klokken så bliver fem minutter over 14, så går de selv i gang med at servere den, og det dur ikke af hygiejnemæssige årsager. Eller hvis man bliver forstyrret, mens man er i gang med at dosere medicin, så kan kommunikationen godt blive lidt firkantet og grænsesættende. Det er noget, vi skal arbejde på, for man kan godt sige fra på en pæn måde.

Ernst Christiansen peger selv på, at hensigtsmæssig planlægning og normering samt mere fokus på at få videregivet alle informationer kan hjælpe med til at mindske fordommene, fordi frustrationer let kommer til at gå ud over patienten. På S6 har de talt om, at der også er særlige ordvalg som 'svingdørpatienter' og 'lukket afdeling', som personalet kan være opmærksom på at undgå i den daglige kommunikation med patienter, pårørende og kolleger.

EN AF OS

DIALOGSTARTEREN

Dialogstarteren består af film, diskussionsoplæg til filmene, dilemmaøvelser og oplæg ved 'En af os'-ambassadører, som er personer, der selv har eller har haft en psykisk sygdom. Alt materialet findes på www.en-af-os.dk/dialogstarteren.

Artiklen følger op på "Diskrimineres ved jobsøgning", Psykolog Nyt 7/2014, og indgår i en lille serie om diskrimination og stigmatisering af personer, som har eller har haft en psykisk sygdom.

Savner målretning til unge

Hanne Becker Nissen er udviklingssygeplejerske på Klinik Børn og Unge i Aalborg. Hun har som tovholder her præsenteret materialet på det fælles personalemøde under temaet "håb". Herefter har de enkelte ambulatorier hver især besluttet, hvordan de arbejder videre med Dialogstarteren, men temaet og filmene findes relevante, siger Hanne Becker Nissen. Hun synes dog, at mange tiltag målrettes mod voksenpsykiatrien, og at man af sundhedsfremmende og forebyggende grunde burde tænke de unge mere ind. Det gælder også Dialogstarteren.

- I et børne- og ungdomspsykiatrisk perspektiv ville det være betydningsfuldt, hvis materialet var tilpasset konteksten, og et filmklip med en forælder ville være mere hensigtsmæssigt og give diskussionerne mere mening og kant, foreslår hun.

Materialet bliver også præsenteret for studerende og nyansatte, og

de studerende har fundet det tankevækkende og er kommet med eksempler på episoder, som de finder stigmatiserende for patienterne, fx når man drøfter en patients problemer ved det fælles frokostbord.

- Der er i det hele taget stor interesse for at diskutere temaerne, og åbenhed og tydelighed har en afsmittende effekt på behandlingen. Det er planen, at hele personalet skal involveres i arbejdet, men vi breder processen ud, så det skaber mulighed for at forandre og forbedre praksis og det ikke bare bliver noget, der skal krydses af som udført.

I materialet indgår små huskesedler, som er med til at gøre personalets arbejde synligt. Som eksempel nævner Hanne Becker Nissen sedlen "Personalet skal have fokus på at være tilgængelige for patienter og pårørende", som man har sat på gangen.

Regionalt og nationalt

Leder af Psyk-Info i Nordjylland, sygeplejerske Inge Garde, er den, der koordinerer hele indsatsen i Regionen og kan rekvireres til personalemøderne til at introducere materialerne. I januar stod hun på et lederseminar for den første præsentation af materialet for alle lederne i psykiatrien. Her besluttede man, at der skulle gøres en tværfaglig indsats, og at alle skulle være i gang inden sommerferien. Indtil videre er det kun for personalet, men der hænges plakater op, som giver anledning for patienter og pårørende til at stille spørgsmål.

- Der har været absolut opbakning til projektet gennem alle lag. Tonen har været imødekomende og interesseret, og på lederseminaret gjorde filmene stærkt indtryk, ligesom dilemmaøvelserne fungerede rigtig godt til gruppearbejdet. Jeg har flere gange på personalemøder taget begrebet aftaler op og spurgt personalet, om de var sikre på, at det var aftaler, som de indgik med patienterne, og ikke påbud. En aftale er jo noget, som indgås af to parter.

- Vi har også talt om, at det kan være lettere at rettesætte patienten end at kommentere på hinanden som kolleger, men at det sidste også kan være et behov for at ændre på kulturen.

- Dialogstarteren passer desuden godt ind i andre af Regionens igangværende og kommende projekter, såsom "Nedbringelse af tvang". En respektfuld tone og anerkendende tilgang har også stor betydning for at nedbringe voldsepisoder, siger Inge Garde. Projektet vil blive fulgt fra HR, som vil udarbejde et skema, så man kan måle ændringerne i de enkelte afdelinger. Alle grupper skal være med, og det er ingen undskyldning, at man er ny.

Dialogstarteren bruges nu i hele landet, og projektleder for Landskampagnen 'En af os', psykolog Johanne Bratbo, glæder sig over psykiatriens modtagelse af værktøjet:

- Det er så dejligt at opleve, at psykiatrien har valgt at tage imod initiativet i den ånd, som den er tænkt: En mulighed for refleksion og ikke moraliseren. Set med psykologbrillerne på er det oplagt, at vi som faggruppe kan være med til at gøre en stor forskel ved at engagere os i kultur og kommunikation med patienterne og deres pårørende. ■

Nana Lykke, webredaktør